

PREGOVORI O ČLANSTVU U EU

Da bi započela pregovore o pristupanju sa EU, pretpostavlja se da je dotična država ostvarila sve obaveze koje su prethodile ovoj fazi, tj. zaključila Sporazum o pridruživanju, stekla status kandidata i da je sposobna da uđe u poslednju, ali i najtežu fazu evropske integracije.

Pregovori o pristupanju su pregovori o uslovima pod kojima država kandidat pristupa Evropskoj uniji.

Prvo i osnovno, pregovara se o ispunjavanju trećeg kriterijuma iz Kopenhagena, tj. usklađivanje domaćeg zakonodavstva sa pravnim tekovinama EU (EU acquis). Rezultat tih pregovora je Sporazum o pristupanju Srbije Evropskoj uniji.

Pravne tekovine EU su, za potrebe pregovaranja, podeljene u 35 poglavlja i pregovara se o svakom poglavlju posebno. Novi pristup Evropske komisije pregovorima sa budućim državama članicama nalaže da se najpre otvore pregovori u poglavljima 23 i 24, koja obuhvataju oblast pravosuđa i osnovnih prava i pravdu, slobodu i bezbednost. Povodom bilo koje teme, u svakom trenutku, bilo koja članica EU može da zahteva da se pregovori prekinu ukoliko nema napretka koji se očekuje. Događaju se i neprincipijelne stvari poput suspenzije pregovora na određeno vreme, jer jedna od članica EU zahteva ispunjenje nekih svojih interesa. Ima jedno nepisano pravilo, a to je da se nijedno poglavlje ne zatvara dok sva ne budu zatvorena. Prema tome, u svakom trenutku svako može da vrati već ispregovavano poglavlje na dodatnu proveru i reforme.

Kad Ugovor o pristupanju potpišu države članice EU i zemlja koja pristupa, sledi proces ratifikacije. U periodu od potpisivanja do datuma pristupanja, neophodno je da sve države potpisnice završe ratifikaciju. Posle ratifikacije, Ugovor stupa na snagu.

KORACI U TOKU PREGOVORA

- Započinjanje izrade Pregovaračkog okvira (Negotiating framework) i procesa skrininga.
- Evropska Komisija izrađuje Pregovarački okvir i podnosi ga Evropskom Savetu na usvajanje
- Zakazuje se datum održavanja Međuvladine konferencije
- Prvi korak u toku pregovora je skrining (analitički pregled zakonodavstva), koji obuhvata:
 - Eksplanatorni skrining – Evropska Komisija državi kandidatu predstavlja pravne tekovine EU u određenom poglavlju
 - Bilateralni skrining – Država kandidat predstavlja Evropskoj Komisiji svoje zakonodavstvo i utvrđuje razlike između dva sistema

Na osnovu ovih sastanaka, Evropska Komisija usvaja Izveštaj sa skrininga (Screening Report). Ako je u Izveštaju navedeno da je zakonodavstvo usklađeno sa pravom EU, pristupa se otvaranju pregovora u tom poglavlju, a ako država nije spremna, Evropska Komisija utvrđuje merila (Benchmarks) koja država kandidat mora da ispuni da bi otvorila pregovore u datom poglavlju.

Hrvatska je imala 23 merila u 11 od 35 poglavlja.

- U proseku, skrining traje oko 12 do 15 meseci
- Kada se sačini Izveštaj sa skrininga, Savet poziva državu kandidata da dostavi svoju pregovaračku poziciju za dato poglavlje.
- Zemlja kandidat dostavlja Evropskoj uniji svoju pregovaračku poziciju sa zahtevima za tranzicionim rokovima i izuzećima od pune primene prava EU nakon stupanja u članstvo.
- Zajednički stav EU za pregovore u datom poglavlju – sadrži odluku o otvaranju pregovora i merila za zatvaranje pregovora u datom poglavlju.
- Nakon otvaranja pregovaračkog poglavlja, država kandidat radi na potpunom usklađivanju sa pravom EU i na ispunjavanju merila za zatvaranje poglavlja.

Novi pristup pregovorima

- Novi pristup u pregovorima sa Crnom Gorom u odnosu na pregovore sa Hrvatskom je stavljanje fokusa na poglavlja 23 i 24, za koja će prvo biti urađen skringing i ona će ostati otvorena tokom celog toka trajanja pregovora. Neravnomeran napredak u pregovorima u ova dva poglavlja može voditi zastoju u otvaranju i zatvaranju drugih poglavlja.
- Druga novina je uvođenje prelaznih merila (interim benchmarks) u ova dva poglavlja. Ova merila će biti sadržana u Zajedničkom stavu EU o otvaranju pregovora u ova dva poglavlja, pa će biti neophodno donošenje još jedne odluke – Zajednički stav EU o definisanju ispunjenosti prelaznih merila i utvrđivanjem merila za zatvaranje poglavlja (closing benchmarks).
- Kada se i poslednje poglavlje zatvori, donosi se odluka o završetku pristupnih pregovora i potpisuje se Sporazum o pristupanju Evropskoj Uniji.

Pregovori Srbije će trajati najmanje šest do osam godina, jer je Hrvatska, koja je nama najbližija zemlja, pregovarala šest godina, a posle je trebalo oko dve godine da se ratifikuje ugovor o pristupanju.